

LURRALDE TOPAKETETARAKO OINARRIZKO DOKUMENTUA

Sarrera

Gaur egungo egoera, dimentsio anitzeko krisialdi deitutakoa bereizgarritzat duena, azken mendeetan bultzatutako eta azken hamarkadetan politika neoliberalak azkartutako garapen-ereduaren ondorio da. Ekoizpen eta kontsumo kapitalistako eredu horrek merkatuaren interesak herrien, pertsonen eta naturaren eskubideen gainetik jartzen ditu, eta sendo legitimatutako gizarte heteropatriarkal eta kolonialean finkatzen da.

Elkarri lotutako krisi anitz ditugu (soziala, zainketakoa, ekologikoa, ekonomikoa, elikadurakoa, politikoa...); horrek pobrezia eta desberdintasun sozialak areagotu ditu, baztertze-prozesuak sortu ditu eta eskubideen arloan atzerakada nabarmena izan duten politikak eta praktikak ezarri ditu.

Krisi honek eragin bereziki larria du genero, klase sozial, etnia, adin eta sexu-joera dela-eta botere-harreman desparekatuak dituzten pertsonentzat eta taldeentzat. Azkenik, ezin dugu ezkutatu krisi horrek, gainera, ondorio kaltegarriak izan dituela, hala pertsonentzat, nola planetarentzat, haren oreka aldatzen ari baita.

Herrialde aberastuak ezin dira soilik bizi beren lurraldeetan dauden ondasun komunekin; herrialde pobretuetako lehengaiak eta baliabide manufakturuak behar dituzte hiperkontsumo mailei eusteko. Bestalde, Europar Batasuneko estatu kideek, Estatu Batuek eta beste herrialde batzuek migrazio-politikak onartzen dituzte, migratzaileak eta errefuxiatuak sistematikoki baztertzeko eta kanporatzeko. Kolektibo horiek ezinbestean ihes egin behar dute, hain zuzen, aberastutako herrialdeek bereganatzen eta desjabetzen dituzten lehengaiak dauden herrialdeetatik.

2008ko krisialditik suspertu gabe, koronabirusa (COVID-19) izeneko pandemia berri bat dugu mundu osoan, eta kalte handiak egiten ari da. Heriotza, osasun-laguntzarik eza, gizarte- eta lan-eskubideen galera, errepresioa eta militarismoa uzten ari da planetaren luze-zabalean, baina, batez ere, Hegoalde Globalean izaten ari da ondorio bereziki larriak, lurralde horietako ahultasunak eta desberdintasunak direla-eta.

Litekeena da industria-abeltzaintza intentsiboan eta deforestazioan oinarritutako garapen-ereduaren ondorioz abereen eta animalia basatien arteko harremanak handiagoak izatea, eta, horrela, basa-animalia horiek eragindako gaixotasunak transmititzea. Berriro ere, industrializazio kapitalistaren ereduak sekula baino nabarmenago jartzen du proiektu neoliberalak bateraezina dela bizitzarekin berarekin. SARS-CoV-2 birusaren jatorria konplexua da, kausa anitzekoa, eta gaur egun ez dago ez ondorio erabakigarriarik, ez eztabaida
itxirik.

Jarrera

Gaur egun dugun egoeraren azterketa labor hori esparru eta lurralde desberdinetako pertsonen eta kolektiboek partekatzen dute, eta haiekin hausnartu eta hitz egin dugu, hezkuntza kritikoa, gizarte eraldatzeko hezkuntzaren proposamena sakontzeko eta zabaltzeko. Gure ustez, premia da beharrezko jakintza sustatzea, tokiko eta nazioarteko testuingurua bere konplexutasun osoan ulertzen laguntzeko; teoria eta praktika batzen dituen jakintza; pentsamendua, emozioa eta ekintza; etikoa eta konprometitua; behetik eta ezkerretik. Ezagutza erabilgarria eta eraldatzailea sortuko duen jakintza, kapitalismoaren logikak eta dinamikak harrapatutako gehiengo sozial handiaren emantzipazio-interesei erantzuneko diena, gehiengo hori eskubide guztietan urratuta eta sistema honen indar bortitzek erreprimituta baitago.

Garapen kapitalista, heteropatriarkal eta kolonialaren ereduak inoiz baino jasangaitzagoa dela jakinik, proposatzen dugu, alde batetik, ekonomia suspertzeaz eta normaltasunera itzultzeaz hitz egiten duten narrazioak argitzea, eta, bestetik, kapitalaren logikak aurrean bizitzaren iraunkortasuna lehenesten duten alternatibetara joatea. Gure jarrerak adierazten du bizitzaren iraunkortasuna dela hezkuntza-ekintza emantzipatzailearen agendaren euskarri.

Izan ere, mundua aldatzen ari da. Dagoeneko badaude alternatiba kontrahegemonikoak, eta horiek aztertu eta beste batzuk sortu behar dira:

- Desazkundera.
- Lanaren banaketa.
- Demokrasiaren demokratizazioa. Gizarte-, kultura- eta hezkuntza-bizitzaren eta instituzioen demokratizazioa.
- Jabekuntza eta bidezko botere-harremanak.
- Kulturartekotasuna, ahalduntzea eta tokikoa eta komunitarioa barneratzea.
- Ekonomia soziala, solidarioa, feminista.
- Indarkeriarik gabeko gorputzak eta lurraldeak.
- Subiranotasun ekosozialak (alderdi politikoak, ekonomikoak, kulturalak, hezkuntzakoak...).
- ...

Topaketak, Gizarte Eraldatzeko Hezkuntzaren (GEH) V. Biltzarrerako prozesu gisa

Gaur egungo egoera dela-eta, premia da guneak planteatzea eragileak subjektu kritiko gisa duten zereginaren inguruan elkartzeko, eta, orobat, beste jakintza-mota bat eraikitzeari buruz hausnarketa egitea, bizitzaren jasangarritasuna zein mundu-motari eta gizarte-antolaketari esker lortuko den pentsatzeko baldintzak ezartzeko. Gobernuak eta erakundeak eragiten dien interesa da, baina, batez ere, gure ustez, aukera bat da behetik antolatutako gizarte zibilak aliantzak eraikitzeko, hezkuntza kritikoa aspalditik inpugnatzen ari den kapitalismo basatiaren narratibaren aurka borrokatzeko.

Hezkuntzari buruzko azken Biltzarra egin zenetik 7 urte igaro direnean <http://www.congresoed.org>, une erabakigarria da ekitaldi berri bat antolatzeko, estrategiak taldean birdefinitu ahal izateko, sektore kritikoen artean kezka handia sortzen duten

globalizazio neoliberal autoritarioaren prozesuak ulertu eta haiei aurre egiteko. Ziurgabetasun handiko garaiak dira, eta, gizartea eraldatzeko hezkuntzaren aldeko mugimendu gisa, erronka garrantzitsuei aurre egin behar diegu, gizakien arteko eta gizartearen eta naturaren arteko harreman solidarioetan eta berdintasunezkoetan oinarritutako etorkizun emantzipatzaileira hurbiltzeko.

Hori da, hain zuzen ere, 2021eko azaroaren 18an, 19an eta 20an Gasteizen egingo den **Gizartea Eraldatzeko Hezkuntzaren V. Biltzarra** egitera bultzatzen duen ideia nagusia. Biltzar hori definitzeko, estrategikotzat jotzen dugu hainbat subjektuk, aktorek eta lurraldek aktiboki parte hartzea, prestakuntzako 4 topaketa eginez, Euskadin, Galizian, Madrilen eta Melillan.

Topaketa bakoitzean, *jakintzen elkarrizketako* ariketa bat egingo da, eta, hor, gai bati buruz arituko gara, modu espezifikoan, eta beste lurraldeetakoekin elkartuko gara, modu interseksionalean. Gai hauek jorratuko ditugu:

- 1. G. **Mugimendu feministen eta lankidetzaren eraldatzailearen mugimenduaren esperientzia.** Euskadiko topaketa.
- 2. G. **Ikuspegi ekosoziala, landa-eremuak bizi-lurralde gisa.** Galiziako topaketa.
- 3. G. **Auzo-elkarteak eta autogestioaren esperientziak, hirian bizi daitekeen bizitzaren beste ikuspegi bat.** Madrilgo topaketa.
- 4. G. **Hegoaldeko muga, pertsona migratuen eta errefuxiatuen eskubideak.** Melillako topaketa.

Gai horietako bakoitzean egindako lana funtsezkoa izango da hezkuntza-alternatiba bat eraikitzeko, hainbat arlotan subjektu desberdinak lantzen ari diren diskurtso eta esperientzia horiei erantzuteko. GEH V. Biltzarraren helburu nagusietako bat da elkarrekin identifikatzea erronka estrategikoak eta ahalmen kritiko handiagoa dutenak, aukera emateko trantsizio emantzipatzaileko hezkuntza-proposamenak eraikitzeko.

1. G. MUGIMENDU FEMINISTEN ETA LANKIDETZA ERALDATZAILEAREN MUGIMENDUAREN ESPERIENTZIA (EUSKADI)

GEH V. Biltzarrerako eraikuntza kolektiboaren prozesu hori gidatzen duen Gizartea Eraldatzeko Hezkuntzaren ikuspegiak bere egiten ditu diskurtso eta praktika feministak, emantzipazio-proiektuaren funtsezko osagai gisa; proiektu horretan, garapenerako lankidetzaren inguruan izandako eztabaidek ere parte hartu dute.

Lehenengo kasuan, eta eztabaida feminista zabaltzeak hezkuntza-ekintzaren ikuskeran bertan izan duen eraginari begira, diskurtso dekolonialen ondorioz birplanteatu behar izan dugu zer izan behar duen eta nola eratzen den subjektu politikoa, emakumeen bizitzari eragiten dion menderatze-matrizea gainditzeari ekiteko -azterketa interseksional baten bidez-. Hala, diskurtso feministen eskutik, kategoria binaristetara jotzeko falazia identifikatu dugu (aurkako pareak barne hartzen dituen errealitateari aplikatuta: gizona-emakumea, gaitua-ezgaitua, zuria-beltza, aberatsa-pobrea, heterosexuala-homosexuala, garatua-azpigaratua, gizatiarra-egizatiarra...), eta errealitatea ulertzeko soilik genero-azterketa erabiltzekoa. Ekofeminismoari esker, ekodependentzia eta interdependentzia identifikatu ahal izan ditugu giza identitatearen ezaugarri gisa, eta garapen-ereduaren ezaugarri izan diren aurrerapen mugagabetik eta hazkunde ekonomikotik urrundu ahal izan gara.

Bigarren kasuan, ikuspegi teknikoak eta asistentzialistenak gaindituta, lankidetzak kritikoa proposatzeko, GGKEak eta beste kolektibo eta gizarte-mugimendu batzuk elkartzeko errazteko; parte-hartze hori ezinbestekotzat jotzen da, menderakuntzak eta asimetria globalak gainditzearen irromoki bideratutako nazioarteko elkartzasun-agenda eraikitzeak. Lankidetzak horrek eskatzen du bere ekintza bideratzea subjektuen ahalduntzera eta subjektuen arteko artikulazio eta aliantzarako mekanismoak ezartzera. Mekanismo horiek nahitaez desberdinak izan arren, borroka komunetan elkartuko dira.

Hezkuntzak, feminismoek eta lankidetzak kritikoa elkargunean jotzen dute, bat egiten dute eta indartu egiten dira, eta, aldi berean, eremu konbentzionalak gainditzen dituzte, ikaskuntza garrantzitsuak sortzeko sorkuntza alternatibotik eta kontrahegemonikotik pentsatzen eta jarduten duten aktoreei eta esperientziei begira.

Berreskuratu nahi dugu espazio horien inguruan dagoen elkarte-sarearen aberastasuna, aliantza berriak, etorkizuneko lan- eta lankidetzak sareak sor ditzaketen artikulazio berriak eta GEH V. Biltzarrean partekatuko dugun eztabaida aberasteko.

Hausnartzeko galderak

Interesgarria litzateke ondorengo galdera guztiak beren inplikazio epistemologikoetatik pentsatzea, errealitatean esku hartzeko, orainaldiko eta etorkizuneko proposamenak sortzeko... Hau da, modu gogoetatsuan pentsatzea, ezagutzari eta praxiari dagokienez eragile gisa dugun kokapenarekin. Eta hori guztia, testuinguru lokal eta globaletan sortutako ikuspegiak eta esperientziak berreskuratzen eta partekatzen saiatuz.

- Nola igaro gara ikuspegi feminista klasiko eta liberaletik feminismo desberdin, interseksional, dekolonial... batera? Nola igaro gara berdintasuneko eta hezkidetzazko hezkuntzatik pedagogia feministen ekarpenak barneratzera? Nola alda dezake iragaita horrek kolektibo/erakundeen eta hezkuntza-eragileen hezkuntza-jarduera eta -praktika?

- Eta lankidetzaren esparrutik, nola igaro gara herritartasun globalerako hezkuntzatik trantsiziorako hezkuntzara? Nola aldatu du iragaite horrek taldeen/erakundearen hezkuntza-jarduera eta -praktika?
- Nola ehuntzen dituzte bi ildo horiek kolektibo feministek eta lankidetzako eragileek? Zer eragin du hezkuntzak feminismoaren eta lankidetzaren esparruan?
- Nola egituratu sareak eta harremanak hezkuntzaren esparruan, bizitza –bizitza merezi duena– erdigunean jartzeko ikuspegitik?
- Zer leku/paper betetzen dute gorputzek eta lurraldeak trantsizio emantzipatzaileko hezkuntzan?
- Zer elementuk eta printzipiok ematen digute aukera errealitatea gizarte-eraldaketaren ikuspegitik interpretatzeko, neoliberalismo harrapariari aurre egiteko, eta sistema honek gehiago kolpatutako pertsonetikiko eta herrietikiko konpromisoarekin jarduteko?
- Zer ekarpen egin diezaieke gure ikuspegitik beste topaketetako gaiiei?
- Zer galdera egiten diete beste topaketetako gaiiek gure ikuspegiari?

2. G. IKUSPEGI EKOSOZIALA, LANDA-EREMUAK BIZI-LURRALDE GISA (GALIZIA)

Ikuspegi ekosozialak garapen hegemonikoa –kapitalista, kolonialista eta heteropatriarkala– ordezkatzen duen ereduaz guztiz bestelakoak diren beste eredu batzuk berreraikitzeke funtsezko gakoak zeintzuk izan daitezkeen kritikoki pentsatzen laguntzen digu.

Merkatuen zentralitatearen aurrean –ahalik eta onura handienera, hazkunde ekonomikora, pertsonak eta natura era intentsiboan ustiatzera bideratutako metaketaren logika–, ikuspegi ekosozialak harreman berri bat ezarri nahi du giza ingurunearen eta natura ingurunearen artean, lehenengoak bigarrenarekiko duen nagusitasun antropozentrikorik gabe. Aitzitik, saiatu egiten da planetak ezartzen dizkigun mugez eta gizakion zein gainerako bizidunen biziak zaugarriak direla kontzientziatzen, erreferentziako ingurua edozein dela ere.

Hasteko, elkarren mendeko eta eko-mendeko izakiak garela aitortuta, begirada ekosoziala eta feminista txertatzen duen ikuspuntua nork bere egitea da kontua. Ikuspuntu horren arabera gizarte ez-patriarkaletan, zaintza giza izaterako ezinbesteko baldintzatzat jotzen da, eta erreproduzio sozialerako ezinbestekoa den zeregin hori pertsona guztiek –norbere identitate sexuala, etnia edo ezaugarri soziala alde batera utzita– erantzunkidetasunez hartzen dute euren gain.

Hori egiaztatzeak berealdiko erronka jo digu: izateko, egoteko eta elkarrekin bizitzeko beste modu batzuk irudikatzea, ekoizteko eta kontsumitzeko beste era batzuk bilatzea, eta gizarte nahiz ingurumen justiziaren printzipioetan inspiratutako inguruneak eratzea. Bizitzea merezi duen bizitza jasangarria izateko ikuspuntua arrazoibide ekosozialaren esparru teorikoetan ez ezik, ondasun naturalak erabiltzean eta kudeatzean edo kontsumo neurritsu eta arduratsuekin bat datozen austeritate-ereduak aplikatzean ere txertatu nahi da.

Topaketa honetan, gai nagusia izango da landa-guneetako bizimoduari buruzko eztabaida, krisi ekologikoa areagotzen eta herrietan nahiz herrixketan komunitateen bizitza ahultzen ari den ekoizpen eredu baten eraginei buruzkoa, eta gizarte-mugimenduak eta kolektibo ekologista eta ekofeministak gai horien inguruan egiten ari diren borroken esperientzia.

Horregatik, ezinbestekoa iruditzen zaigu landa-guneak bizi-lurralde gisa berreskuratzeko borrokan ari diren kolektiboak eta iraunkortasuna ikuspegi kritikotik lantzen duten kolektibo ekologistak izatea. Desazkundera, elikadura-subiranotasuna, agroekologia, permakultura, komunitatea, autokudeaketa, aniztasuna, zainketak, ondasun komunak dira, dagoeneko, hezkuntzaren bidez ikasi nahi ditugun esperientziak sostengatzen dituzten gakoetako batzuk, eta, hurrengo Biltzarrari begira, esperientzia horietatik ikaskuntza garrantzitsuak atera ditzakegu.

Hausnartzeko galderak

Interesgarria litzateke ondorengo galdera guztiak beren inplikazio epistemologikoetatik pentsatzea, errealitatean esku hartzeko, orainaldiko eta etorkizuneko proposamenak sortzeko... Hau da, modu gogoetatsuan pentsatzea, ezagutzari eta praxiari dagokienez eragile gisa dugun kokapenarekin. Eta hori guztia, testuinguru lokal eta globaletan sortutako ikuspegiak eta esperientziak berreskuratzen eta partekatzen saiatuz.

- Nola igaro gara ingurumen-jasangarritasunaren ikuspegitik bizitzaren jasangarritasunaren ikuspegira? Nola igaro gara ingurumen-hezkuntzatik izaera

ekosozialeko hezkuntzara? Nola alda dezake iragaite horrek kolektibo/erakundeen eta hezkuntza-eragileen hezkuntza-jarduera eta -praktika?

- Zer ikaskuntza eragin ditu lurraldearen aldeko borrokak kapitalarekiko erresistentzia-espazio gisa?
- Zeintzuk dira egungo elikadura ereduarekiko proposamen kritikoak? Zer kolektibo eta mugimendutan eratu dira? Nola integratu eta artikulatu ditugu gizarte-curriculumean?
- Zer erronka epistemiko ditu zaintzan, interdependentzian eta bizitza-lurraldearen begirada holistikoan oinarritutako proposamen ekosozial honek? Eta zeintzuk dira gure praktika politikorako inplikazioak?
- Nola txertatu nekazarien eta beste subjektu batzuen (herri-sektoreak, jatorrizko herriak...) lurraldearen aldeko borroketatik eta naturarekiko beste harreman batetik datozen ezagutzak?
- Naturarekiko eta pertsonen arteko harreman-modu berriak garatzeko zer gako ematen dizkigu ikuspegi ekofeministak? Eta zaintzen etikari dagokionez?
- Zer elementuk eta printzipiok ematen digute aukera errealitatea gizarteraldaketaren ikuspegitik interpretatzeko, neoliberalismo harrapariari aurre egiteko, eta sistema honek gehiago kolpatutako pertsonetikiko eta herriekiko konpromisoarekin jarduteko?
- Zer ekarpen egin diezaiekegu gure ikuspegitik beste topaketetako gaiei?
- Zer galdera egiten diete beste topaketetako gaiek gure ikuspegiei?

3. G. AUZO-ELKARTEAK ETA AUTOGESTIOKO ESPERIENTZIAK, HIRIAN BIZI DAITEKEEN BIZITZAREN BESTE IKUSPEGI BAT (MADRIL)

Globalizazio neoliberal hazkunde zale eta heteropatriarkalak suntsitutako planeta, gero eta gehiago da planeta urbanizatua. Hirigunea-aldiria logikaren arabera diseinatzen diren hirien sistema. Bizitza egituratzeko erdigune bat, eta etengabe eraikitzen eta hedatzen ari diren aldiriak, bizitegi-auzoak hartzekoak batzuk, baina baztertzerak bideratuak beste asko. Pobrezia eta biziraupen guneak, "miseria hirien planetaz" eta miseria hori pilaka ekoizteaz hitz egitera eraman gaituztenak.

Nazio Batuen Erakundearen arabera, planetako 7.800 milioi biztanleen erdia baino gehiago hiriguneetan bizi dira. Erakunde horren esanetan, munduko biztanleriaren %54 hirietan bizi da, eta 2050erako egin duen proiektioan, zifra hori munduko gizartearen %66ra hurbilduko da. Izan megalopolietan, izan hiri txikietan, munduan hiritartzea zabaltzen ari da, eta hiri-periferizazioa prozesu bizkorra da, hiria espekulaziorako, merkataritzarako eta aberastasuna metatzeko espazio ere bihurtzen baita, bere baitan desberdintasun globala berregiten duena.

Hala ere, gizarteak hiriguneetan kontzentratze horren ondorioz, hiriak ez dira, komeniko litzatekeen moduan, gizartearen eta elkarren zaintza kudeatzeko botere eta eskumen handiagoko gune bihurtzen. Udal-egiturak ere ez daude egokituta tokiko auzo eta gehiengo urbanoek partaidetzarako, negoziatzarako eta tokiko demokraziarako espazio gisa erabil ditzaten, ezta Estatuaren eta zerbitzuak, espazioak eta denborak pribatizatzen dituzten eragileen aurrean ekintza komun kolektiboa entseatzeko agertoki gisa ere. Dinamika hori aldi berean tokikoa eta globala den joeraren isla da.

Horrela, hiriak eskubideak aldarrikatzeko gune bihurtzen dira, baina baita gizarte-eraldaketarako esperientzien bidez eraikitzen den hezkuntzaren ekintzarako, ikasketarako, kontzientzia kritikorako eta premiarako gune ere. Hiri-erresistentzia eta herritarren parte-hartzea, kaleak arlo publiko eta kolektiborako hezten duelako eta hezia izan behar duelako.

Illo horretan, espekulazioari, etxegabetzei, turistifikazioari, bizi-pobrezia energetikoari edo bazterkeriari aurre egiteko, badira izaera eta intentsitate desberdineko hainbat desbideratze herriko, autokudeatu eta auzotartu. 15M mugimendua, auzo-elkartek, guztiona defendatzeko ekimen urbanoak, hirigintza feministak, kooperatibak, okupazioak, berriz udaleratzeko eskaerak... Kultura sortzea, hezkuntza hedatua eta sentipentsatzailea bihurtzen duten logika partekatuak dauzkaten hainbat ekimen.

Hiri hezitzaile eta zaintzaile bat izateko eskubideaz ari gara, pertsona guztientzat, eta ez hango lobby hiritar eta gutxiengo pribilegiatuenentzat. Hiriak ahalduetzeko, ikertzeko eta ekintza politikorako leku gisa pentsatzea ezinbesteko ekarpena da Gizartea Eraldatzeko Hezkuntzari buruzko V. Biltzarrari begira.

Hausnartzeko galderak

Interesgarria litzateke ondorengo galdera guztiak beren inplikazio epistemologikoetatik pentsatzea, errealitatean esku hartzeko, orainaldiko eta etorkizuneko proposamenak sortzeko... Hau da, modu gogoetatsuan pentsatzea, ezagutzari eta praxiari dagokienez

eragile gisa dugun kokapenarekin. Eta hori guztia, testuinguru lokal eta globaletan sortutako ikuspegiak eta esperientziak berreskuratzen eta partekatzen saiatuz.

- Nola igaro gara *intentsitate txikiko demokrazietatik* demokrazia parte-hartzaile eta erradikalaren beste modu batzuetara, herri eraikuntza behetik gauzatzen dutenetara? Nola alda dezake iragaite horrek kolektibo/erakundeen eta hezkuntza-eragileen hezkuntza-jarduera eta -praktika?
- Auzo-elkarteen eta espazio autokudeatuen esperientziek erresistentzia eta elkartasuna eragiten dute, eta, aldi berean, horien praktikek kapitalaren logikari aurre egiten diote. Zer ekarpen egiten dute dimentsio desmerkantilizatzaile batetik?
- Zer lotura partekatzen dituzte landa-guneetan printzipio ekologistak, desazkunde zaleak, feministak eta bizitzaren aldeko borrokakoak jarraitzen dituzten beste ekimen batzuekin? Gai izaten ari gara beste borroketako arrazoibideak, esperientziak, itxaropenak eta eskaerak biltzeko? Hau da, gure praxia ikuspegi interseksionaletik gauzatzen ari al gara?
- Zer elementuk eta printzipiok ematen digute aukera errealitatea gizarte-eraldaketaren ikuspegitik interpretatzeko, neoliberalismo harrapariari aurre egiteko, eta sistema honek gehiago kolpatutako pertsonetikiko eta herriekiko konpromisoarekin jarduteko?
- Zer ekarpen egin diezaiekegu gure ikuspegitik beste topaketetako gaiei?
- Zer galdera egiten diete beste topaketetako gaiek gure ikuspegiei?

4. G. HEGOALDEKO MUGA, PERTSONA MIGRATUEN ETA ERREFUXIATUEN ESKUBIDEAK (MELILLA)

XXI. mendearen hasieran, mundu pobretuetako populazio mugimenduak bi fenomenoren eraginez areagotzen ari dira ustezko gizarte aberastuetarantz, globalizazioaren eliteek eta interesek eragiten dituzten indarkerietatik, diktaduretatik, gerretatik eta ingurumen gatazketatik ihesi doazen pertsona errefuxiatuen eta bizitza hobearen migratzaileen bertsio bikoitzean.

Teknologia eta komunikabide berriak hedatzearekin, iparralde oparo baten irudi distorsionatuak handitu egin du planetaren luze-zabalean krisiak bata bestearen atzetik jasaten ari diren komunitateengan duen eragina. Ekosistemak eta bizitzeko nahiz bizirauteko modu tradizionalak nola hausten diren ikusten duten populazioak pobretzea, baztertzea eta kanporatzea eragiten duten krisiak, bai landa-eremuan, bai hirietan eta hiri-aldirietan. Aitzitik, historian zehar beti bezala, errealitate bikoitz horrek areagotu egiten ditu pertsona, familia eta komunitate bakoitzarentzat baldintza hobek bilatzeko aukerak eta itxaropenak, orain eta gero duinago bizi ahal dela uste den leku guztietan. Horrela, bizi-baldintza hobek aurkitzeko irtenbide posible gisa agertzen da migrazioa.

Garapen eredu nagusiak eragiten dituen arazoak bateratzen direnean, asilo eta babes eskaerak biderkatu egiten dira, gero eta pertsona gehiagok jasaten baitituzte era guztietako jazarpenak beren gorputzetan eta lurraldeetan (etnia, erlijio, politika, identitate, sexu eta abarreatatik), eta, askotan, muturreko indarkeriazko gatazkek bultzatzen dituzte.

Hala ere, Europa eta Espainiako Estatuak bere baitan hedatzen dituzten politikak ez daude elkartasunera eta harrerara bideratuta, baizik eta Europa gotor hori indartzera, Mediterraneoan eta hegoaldeko mugan ikusten baitu migratzaileak edota errefuxiatuak etortzea geldiarazteko estrategia, lana, asiloa eta aterpea bilatzeko igarobide arriskutsu eta hilgarrietan ate joka datozenean.

Erantzun hori ez du Europak soilik ematen, Iparralde global osoak baizik, haren historia kolonialaren eta lurraldeak nahiz biztanleak sistematikoki ustiatzearen ondorioz metatutako aberastasuna baitauka. Praktika neokolonialei eusteak areagotu egiten du Hegoalde globala pobretzea, eskubide urraketa ugari eragiten dizkie komunitateei, jendea –migratzaile gisa, babes eskatzaile bezala– sustraiak atzean uztera bultzatzen du, eta, azkenean, harresien aurrean itxaropenak zapuzten zaizkio.

Benetako hormak dira, baina baita sinbolikoak ere, mezu arrazista eta xenofoboak zabaltzen dituztenak, besteak kultura eskasago, arriskutsu eta bortitz gisa aurkezten dizkigutenak, eta gureak bezalako "gizarte demokratikoetan" elkarrekin bizitzeko gai ez direnak. Beldurra eta mehatxua diskurtso sinplisten bidez hedatzeak (lana kentzen digute, laguntzak baliatzen dituzte, gaizkileak dira) mezua iristea lortzen du alde aurretik ikuskizunaren eta hiperkontsumoaren kulturak despolitizatutako herritarren sektore batengana. Baina, aldi berean, politika baten hipokrisia salatzen duen gizarte-mobilizazioa ere aktibatzen du. Politika horrek zalantzarik gabe erabiltzen du etorkin jendea, lan prekarioak eskainiz, merkatuaren eskakizunek hala eskatzen dutenean.

Beldurra eragiteko arrazoiak asmatzeko ez du mugarik, guk onar eta ikas dezagun kulturalki onargarria dela ateak ixtea, eta horrek ez dituela urratzen, hala gertatzen denean, eta era basatian gainera, giza eskubideak. Eta ahaztu dezagun geu ere, beste garai batzuetan,

migratzaileak eta errefuxiatuak izan ginela, jazarpenak, pobrezia eta eskubide urratzeak jasan genituenean.

Hori dela eta, funtsezko erronka da memoria historikoa aldarrikatzea, asilo, harrera eta migrazio eskubideak indartzea eta defendatzea, bai eta kulturen arteko inklusio-eskubideak ere. Aurrez aurre dugun erronka hezitzailea da topaketa mestizaje aukeratuz hartzea, gure aztarna koloniala kentzeko, beste epistemologia batzuetatik, beste jakintza batzuetatik, *mundu asko bil ditzakeen mundu baterantz* igarotzeko ezinbestekoak diren beste praktika batzuetatik ikasteko.

Hausnartzeko galderak

Interesgarria litzateke ondorengo galdera guztiak beren inplikazio epistemologikotatik pentsatzea, errealitatean esku hartzeko, orainaldiko eta etorkizuneko proposamenak sortzeko... Hau da, modu gogoetatsuan pentsatzea, ezagutzari eta praxiari dagokienez eragile gisa dugun kokapenarekin. Eta hori guztia, testuinguru lokal eta globaletan sortutako ikuspegiak eta esperientziak berreskuratzen eta partekatzen saiatuz.

- Nola zabaldu dugu eskubideei buruzko ikuspegia, berez mendebaldekoa den ikuspegi murriztaile eta liberalenetik subjektu, kultura eta lurraldeen aniztasunean bizitzaren duintasuna bermatuko duen beste ikuspegi batera igarotzeko? Nola alda dezake iragaite horrek kolektibo/erakundeen eta hezkuntza-eragileen hezkuntza-jardura eta -praktika?
- Zer ikaskuntza ari da sortzen pertsona migratuen eta errefuxiatuen eskubideen aldeko borroka? Nola ari dira aurre egiten atzerritartasuneko eta mugak ixteko politikak soilik gauzatzen dituzten gobernuen giza eskubideen arloko erretorikari?
- Diskurtso guztiz xenofobo, islamofobo, matxista, homofobo, arrazistaz beteta bizi dugun kultura inboluzio honek zer erronka jarri dizkigu aurrean ezagutza, kultura eta hezkuntza mailan?
- Zer subjektu aitortzen dugu errefuxiatuez edota migratuez ari garenean? Zer errealitate eta premia uzten dira artatu gabe? Nola hautsi pertsona guztientzako giza eskubideak bermatuko dituzten gure arrazoibideetako logika kolonialak, heteropatriarkalak?
- Zer aukera ditugu herrialde pobretuetan lehengaien eta manufakturatutako baliabideen merkataritza-politikak eta politika estraktibistak errotik aldatzeko?
- Zer elementu eta printzipioak ematen digute aukera errealitatea gizarte-eraldaketaren ikuspegitik interpretatzeko, neoliberalismo harrapariari aurre egiteko, eta sistema honek gehiago kolpatutako pertsonetikiko eta herriekiko konpromisoarekin jarduteko?
- Zer ekarpen egin diezaiekegu gure ikuspegitik beste topaketetako gaiei?
- Zer galdera egiten diete beste topaketetako gaiek gure ikuspegiei?